

การพัฒนา โจทย์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

เบญจาริ สกุทธาษฎุร
พิชญญา ช้อยช่วง

คำนำ

การพัฒนาโจทย์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญและเป็นหัวใจของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นตัวชี้วัดว่างานวิจัยชิ้นนั้นจะเกิดขึ้นมาได้หรือไม่และเมื่อทำแล้วจะมีขอบเขตขนาดไหนมีทิศทางอย่างไร เกิดผลกระทบอะไร มากน้อยแค่ไหนซึ่งงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นมีเป้าหมายอยู่ที่ผู้รับประโยชน์โดยตรงจากงานวิจัย คือ ชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นวิจัย โดยอาศัย ฐานคิด/ วิธีคิด

การพัฒนาโจทย์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จัดทำขึ้น เพื่อพัฒนาชุมชน และได้ทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในกลุ่มและแหล่งข้อมูลภายนอก จากนั้นจึงนำมาจัดทำเผยแพร่ ซึ่งการตั้งโจทย์งานวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและการจัดทำรายงานการวิจัยเพื่อสามารถถ่ายทอดกระบวนการวิจัยอย่างมีระเบียบแบบแผน ตั้งแต่ต้นจนสามารถนำไปเผยแพร่หรือใช้ประโยชน์ จึงเป็นทักษะที่สำคัญ

เบญจาริ สกุนทรานุกร

พิชญา ย้อยช่วง

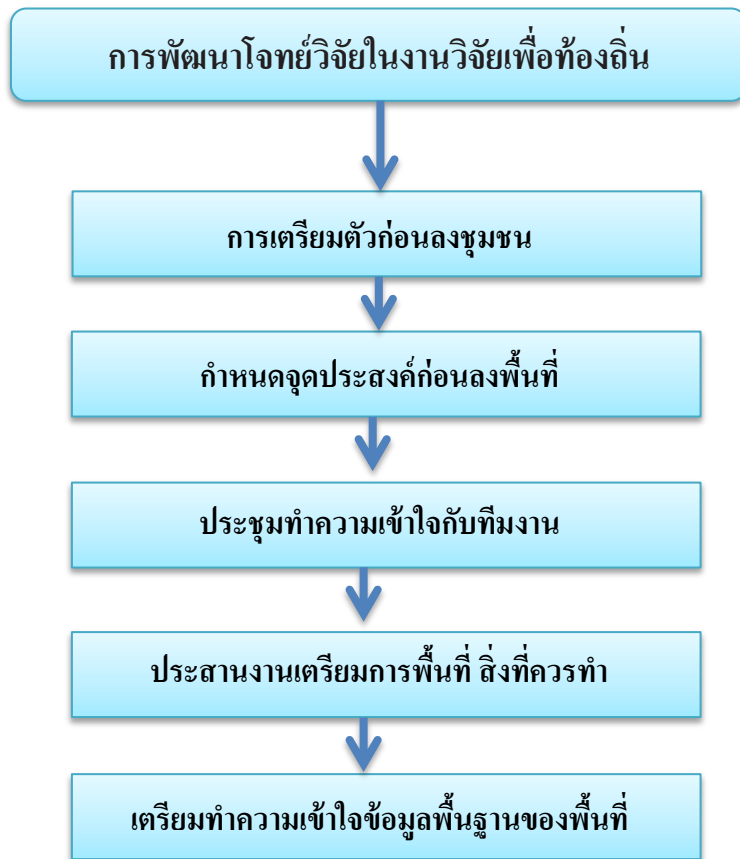
ธันวาคม 2560

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
การพัฒนาโจทย์วิจัยในงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น	1
การเตรียมตัวก่อนลงชุมชน	2
การจัดเวทีชุมชน	4
หลังการจัดเวทีกับชุมชน	8
องค์ประกอบของการตั้งโจทย์และโครงสร้างการวิจัย	8
บรรณานุกรม	18

การพัฒนาโจทย์วิจัยในงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

การพัฒนาโจทย์วิจัย ในงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญและเป็นหัวใจของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นตัวชี้วัดว่างานวิจัยชิ้นนั้นจะเกิดขึ้นมาได้หรือไม่และเมื่อทำแล้วจะมีขอบเขตขนาดไหนมีทิศทางอย่างไร เกิดผลกระทบอะไร มากน้อยแค่ไหนซึ่งงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นมีเป้าหมายอยู่ที่ผู้รับประโยชน์โดยตรงจากงานวิจัย คือ ชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นวิจัยโดยอาศัย ฐานคิด/ วิธีคิด เป็นหลักการอย่างน้อย 4 ประการ

1. โจทย์วิจัยต้องมาจากปัญหาความต้องการของชุมชน
 2. โจทย์วิจัยนั้นต้องมีความเป็นไปได้ที่จะประสบผลสำเร็จ
 3. โจทย์วิจัยต้องยกระดับทักษะการแก้ปัญหาของชาวบ้านผ่านการศึกษาค้นคว้าข้อมูล (ไม่ใช่การ ปฏิบัติการโดยไม่ค้นหาข้อมูลก่อน)
 4. ทุกคนที่เข้าร่วมมีความเข้าใจต่อโจทย์วิจัยอย่างชัดเจน
- ดังนั้น นักวิจัยที่เป็นนักวิชาการต้องเปิดตัวเองเดินออกจากห้องปฏิบัติการ แล้วเปิดตา เปิดใจ เข้าไปหา ชุมชน จึงจะได้โจทย์วิจัยที่กำกับด้วยหลักการสำคัญ 4 ข้อ ข้างต้น โดยมีขั้นตอนในการพัฒนา โจทย์วิจัยเพื่อท้องถิ่น ดังนี้

การเตรียมตัวก่อนลงชุมชน

เป็นขั้นตอนสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการเตรียมตัวดีจะทำให้เรา
ได้สิ่งที่ต้องการมาอย่างครบถ้วน ดังนั้น ในการเตรียมตัวลงชุมชนเพื่อ
พัฒนาโจทย์วิจัย ควรมีการเตรียมตัวเบื้องต้น ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ก่อนลงพื้นที่

จะต้องมีการกำหนดให้ชัดเจนว่าในแต่ละครั้งต้องการอะไร
อย่างน้อยแค่ไหน โดยการพัฒนาโจทย์ วิจัยเพื่อท้องถิ่น อาจดำเนินการ
ในแนวทาง ดังนี้

- ครั้งแรก เป็นการแนะนำและทำความเข้าใจแนวคิด
แนวทาง การทำงานวิจัย และสอบถามความต้องการ
ของชุมชนว่าสนใจที่จะทำงานวิจัยไปพัฒนาท้องถิ่น
ตนเองหรือไม่
- ครั้งที่สอง จะเป็นการประชุมระดมความคิดเห็น ค้นหา
โจทย์ ประเด็นปัญหา ประเด็นวิจัย รวมถึงการหาทีมวิจัย
- ครั้งที่สาม เป็นการประชุมระดมความคิดเห็น ดู
รายละเอียดข้อเสนอโครงการร่วมกันของทีมวิจัยซึ่งใน
บางโครงการอาจมีการลงพื้นที่หลายครั้ง ขึ้นอยู่กับความ
พร้อมของชุมชนและความเข้าใจต่อโครงการวิจัยร่วมกัน

2. ประชุมทำความเข้าใจกับทีมงาน

ประชุมทำความเข้าใจกับทีมงานในการจัดเวทีพัฒนาโจทย์
วิจัย ควรมีการทำงานช่วยเหลือกันเป็นทีม ดังนี้

- ประชุมออกแบบกระบวนการจัดเวทีร่วมกัน
- แบ่งบทบาทหน้าที่กันให้ชัดเจน เช่น ผู้ดำเนินการประชุม ผู้
บันทึกข้อมูล ผู้สรุปประเด็น ผู้ประสานงาน เป็นต้น
- ประชุมทำความเข้าใจสิ่งที่ต้องการ (วัตถุประสงค์)
- กำหนดวิธีการ/รูปแบบ ในการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม
- กำหนดเวลา การดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม
- กำหนดและเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ในการดำเนินกิจกรรม

3. ประสานงานเตรียมการพื้นที่ สิ่งที่ต้องทำ

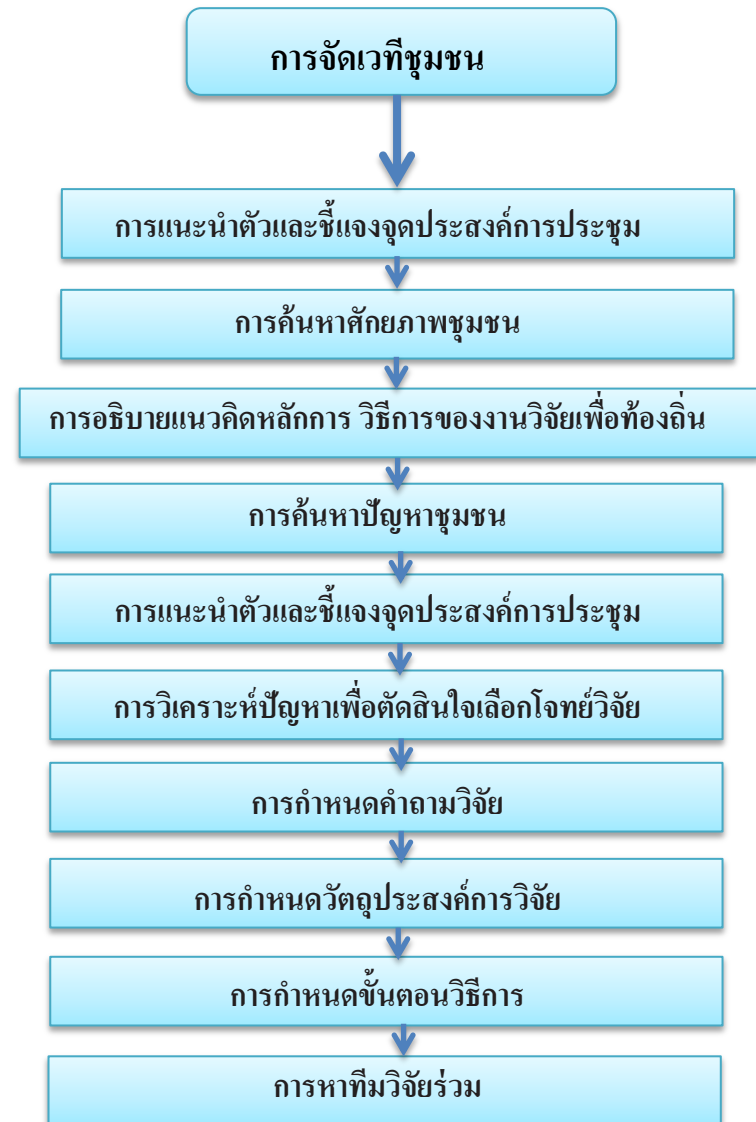
- ประสานงานกับผู้นำชุมชนในพื้นที่ เพื่อ ทำความเข้าใจเบื้องต้น
ต้นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์/เป้าหมาย/การดำเนินกิจกรรม เป็น
ต้น
- นัดหมายเพื่อเตรียมผู้เข้าร่วม
- เตรียมสถานที่
- เตรียมสื่อ/วัสดุ/อุปกรณ์
- เตรียมอาหาร/อาหารว่าง

4. เตรียมทำความเข้าใจข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่

สิ่งที่ควรทราบคือ

- ข้อมูลบริบทพื้นที่ที่เราจะลงไปพัฒนาโจทย์วิจัยเพื่อช่วยในการตั้งประเด็นในการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ข้อมูลของตัวบุคคลในชุมชน คือผู้นำหรือชาวบ้านว่าเขาทำอะไร สนใจเรื่องอะไร มีปัญหาและความต้องการเบื้องต้นอย่างไร การรู้เขา รู้เรา จะทำให้การทำงานสำเร็จได้ง่ายยิ่งขึ้น วิธีการที่จะรู้ข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นอาจทำได้โดยการศึกษาข้อมูลมือสองจากเอกสาร หรือพูดคุยกับผู้นำชุมชนก่อน ในช่วงของการเข้าไปประสานงานเตรียมการกับพื้นที่ก็ได้

การจัดเวทีชุมชน

7

การจัดเวทีพัฒนาโจทย์วิจัย โดยทั่วไปจะใช้รูปแบบประชุมกลุ่มแบบเข้มข้น (Focus Group Discussion) ซึ่งจะต้องเชิญผู้เกี่ยวข้อง ทั้ง ผู้รู้ ผู้นำ และผู้มีส่วนสำคัญกับการตัดสินใจทำวิจัยหรือพัฒนาชุมชนเข้าร่วม โดยมีขั้นตอนสำคัญ ๆ ดังนี้

1. การแนะนำตัวและชี้แจงจุดประสงค์การประชุม

ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและเทคนิคของผู้ดำเนินการประชุม มีหลักการเบื้องต้น คือ

- ควรมีกระบวนการทำความรู้จักและคุ้นเคยกันก่อนการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ
- ผู้ดำเนินการประชุม ควรมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ของการจัดประชุมให้ผู้เข้าร่วมรับทราบร่วมกันว่า ประชุม เพื่ออะไร และจะใช้เวลานาน้อยแค่ไหน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้เตรียมตัวและเตรียมประเด็นในการแลกเปลี่ยนได้

2. การค้นหาศักยภาพชุมชน

การระดมศักยภาพของชุมชน หรือทุนทางสังคม ของชุมชนที่จะเป็นปัจจัยบวกช่วยให้การทำงานวิจัยประสบความสำเร็จได้ ซึ่งประกอบด้วยทุนด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ
- ทุนทรัพยากรที่คนสร้างขึ้น
- ทุนทรัพยากรมนุษย์

8

- ทุนองค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- หน่วยงานองค์กรที่จะเข้ามาหนุนเสริมชุมชนใน

การทำงาน

วิธีการค้นหาศักยภาพชุมชน ก็ใช้คำถามง่าย ๆ เช่น ทุนภูมิปัญญา หรือของดีของชุมชนมีอะไรบ้าง จากนั้นก็ตั้งคำถามให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมลงรายละเอียดในแต่ละเรื่อง

3. การอธิบายแนวคิดหลักการ วิธีการของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

เนื่องจากงานวิจัยเป็นเรื่องใหม่สำหรับชาวบ้าน เราต้องทำความเข้าใจกับเขาก่อนว่างานวิจัยคืออะไรมีความเป็นมาอย่างไร และเกี่ยวข้องกับชาวบ้านอย่างไร โดยเทคนิควิธีการง่าย ๆ ที่ใช้ คือ

- การอธิบายหรือการวาดภาพประกอบบนกระดาษ บรู๊ฟ (Flip chart) เพราะจะทำให้ชาวบ้านเข้าใจง่ายกว่าการพูดปากเปล่าเพียงอย่างเดียว

- การอธิบายว่างานวิจัยคืออะไร ทำไมชาวบ้านจึงควรมาทำวิจัย ซึ่งงานวิจัยแบบนี้บทบาทของชาวบ้านแตกต่างจากวิจัยแบบอื่นอย่างไร มีวิธีการทำอย่างไร และสุดท้ายต้องบอกว่าทำแล้วชาวบ้านได้อะไร พร้อมกับยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมมาประกอบในการอธิบาย

- ควรเปิดโอกาสให้มีการซักถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันไปด้วยตลอดการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการสร้างการมีส่วนร่วม

- ควรถามความสนใจของชาวบ้านว่าสนใจงานแบบนี้ไปใช้กับชุมชนของเขาหรือไม่อย่างไร สิ่งสำคัญของขั้นตอนนี้ คือ ทำอย่างไรก็ได้ให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญและเห็นประโยชน์ของ

งานวิจัยในแนวนี้นี้ และตัดสินใจเข้าร่วมกระบวนการวิจัย อาจจะต้องใช้สื่ออื่นมาช่วย เช่น สื่อวีดิทัศน์ภาพ โปสเตอร์ แผ่นพับ เป็นต้น

4. การค้นหาปัญหาชุมชน

ด้วยหลักการที่ว่า โจทย์วิจัยต้องมาจากปัญหาความต้องการของชุมชน ดังนั้น การค้นหาปัญหาความต้องการเพื่อพัฒนาเป็นโจทย์วิจัย มีวิธีการที่นิยมใช้ทั่วไป ดังนี้

- การระดมความคิดเห็นซึ่งเครื่องมือที่นำมาช่วยจับ ประเด็นในการระดมความคิดเห็นที่ง่าย คือ Mind Map
- เทคนิคการระดมปัญหา ช่วงแรกควร มองชุมชน ในเชิงระบบ เช่น ระบบชุมชนประกอบด้วย เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากนั้นก็ตั้งคำถามเพื่อการระดมปัญหาในแต่ละด้าน และบันทึกไว้ในกระดาษรูป (Flip chart) ในรูปแบบ Mind Map เพื่อให้เห็นไปพร้อม ๆ กัน และการดูสภาพปัญหาในแต่ละด้านจะทำให้เราจับประเด็นได้ง่ายขึ้น

5. การแนะนำตัวและชี้แจงจุดประสงค์การประชุม

จะทำให้เราทราบว่าชุมชนกำลังสนใจเรื่องอะไร และรู้เหตุผลของการที่ชุมชนสนใจเรื่องนั้น ๆ นำมาเป็นข้อมูลสำหรับการดำเนินการขั้นต่อไป โดยการให้ผู้เข้าร่วมเวทีประชุมเป็นผู้ตัดสินใจว่าปัญหาอะไรที่มีผลกระทบต่อคนในชุมชนมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสอง หรืออันดับสาม พร้อมกับการให้เหตุผลประกอบ โดยใช้วิธีการเอาข้อมูลเกี่ยวกับตัวปัญหา เช่น สภาพ ผลกระทบ ความเรื้อรัง ความรุนแรง เป็นต้น มาจัดลำดับความสำคัญแทนการลงมติของที่ประชุม

6. การวิเคราะห์ปัญหาเพื่อตัดสินใจเลือกโจทย์วิจัย

จะเป็นการวิเคราะห์ปัญหาในเบื้องต้นเพื่อให้ผู้เข้าร่วมเวทีประชุมเข้าใจร่วมกันและตัดสินใจเลือกประเด็นในการทำเป็นโจทย์วิจัยได้ง่ายขึ้น โดยจะนำเอาประเด็นที่จัดลำดับความสำคัญไว้ มาทำการวิเคราะห์ทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้าง ดังนี้

- ใช้การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เป็นวิธีการหนึ่งที่จะสามารถมองปัญหาให้ลึกและกว้างได้
- ใช้การวิเคราะห์เชิงระบบ (System Analysis) และ การคิดเชิงระบบ (System Thinking) จะช่วยทำให้เข้าใจปัญหาง่ายขึ้น
- ใช้การมองธรรมชาติของปัญหาว่า ปัญหาใดก็ตามจะมีสาเหตุที่หลากหลายสัมพันธ์กันหลายมิติ เช่น มิติแนวราบ คือ ปัญหาใดปัญหาหนึ่งจะมีสาเหตุหลัก ๆ ชุดหนึ่งที่เห็น ได้ชัดเจนว่าทำให้เกิดปัญหานั้น มิติแนวตั้งและแนวลึก คือ แต่ละสาเหตุพื้นฐานของปัญหามีความเป็นระบบและในระบบย่อยก็จะมีสาเหตุย่อย ๆ

มิติแนวตั้งแบบเชื่อมโยงที่กว้างขึ้น คือ เมื่อมองที่สาเหตุหลัก อาจจะเกี่ยวโยงกับสาเหตุอื่นที่กว้างใหญ่กว่า เช่น ปัญหาด้านโครงสร้าง ปัญหาจากกระแสโลก เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์ปัญหาแล้วเสร็จ ควรมีการประชุมประเมินความเป็นไปได้ในการทำการวิจัยโดยการเชื่อมโยงกับศักยภาพที่ชุมชนมีโดยให้ประเมินดูว่าประเด็นไหนเป็นปัญหาร่วมของคนในชุมชนมากที่สุดมีความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จภายในเวลาที่กำหนดหรือไม่

ถ้าทำแล้วจะยกระดับการเรียนรู้ของชุมชนได้หรือไม่ แล้วให้ที่ประชุม ตัดสินใจร่วมกัน

7. การกำหนดคำถามวิจัย

คือ การกำหนดว่า สิ่งที่ยากรู้ อยากหาคำตอบในประเด็นนี้ คืออะไร จากนั้นก็ร่วมกันระดมความเห็นและตั้งเป็นคำถามวิจัยที่เป็น ข้อตกลงร่วมกันของที่ประชุม

8. การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย

จะกำหนดเชื่อมโยงจากการตั้งคำถามวิจัย โดยส่วนมาก วัตถุประสงค์จะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมและขอบเขตเนื้อหาการวิจัย ดังนั้น ในการกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยมักจะตั้งคำถามร่วมกันว่า “ถ้าจะตอบคำถามวิจัยให้ได้จะต้อง รู้หรือทำอะไรบ้าง” โดยวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อท้องถิ่น ส่วนมากจะมีให้เห็นในแนวนี้ คือ

- ข้อที่ 1 เป็นการศึกษาบริบทของชุมชนหรือเรื่องนั้น ๆ

- ข้อที่ 2 เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงประเด็น หรือองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

- ข้อที่ 3 เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อตอบผลการศึกษารวมจากโจทย์ทั้งจากข้อมูลและผลการทดลองปฏิบัติการ

9. การกำหนดขั้นตอนวิธีการ

เป็นการออกแบบการทำวิจัยร่วมกันดำเนินการ โดยให้ทีมวิจัย นำวัตถุประสงค์มาแตกประเด็นถ้าจะตอบวัตถุประสงค์ให้ได้จะต้องทำอะไรบ้าง โดยให้มีการกำหนดขั้นตอนและวิธีการในแต่ละขั้น

ร่วมกันอย่างละเอียดให้เห็นว่าจะ เริ่มจากขั้นตอนไหนและไปสิ้นสุดตรงไหน

10. การหาทีมวิจัยร่วม

มีหลักการตั้งคำถามเบื้องต้นว่า “งานวิจัยแบบนี้ควรมีใครเข้ามามีส่วนร่วมบ้างจึงจะทำให้งานวิจัยประสบความสำเร็จได้” จากนั้นก็ระดมรายชื่อในที่ประชุมเพื่อนำไปประกอบ การร่างข้อเสนอโครงการวิจัย(Proposal) ต่อไปหลังจาก ได้ร่างข้อเสนอโครงการวิจัยแล้ว สิ่งที่ต้องทำในขั้นตอนต่อไปก็คือ การตั้งทีมยกร่างโครงการวิจัย

และมีการนัดหมายประชุมอีก ครั้งเพื่อช่วย กันปรับปรุง ข้อเสนอโครงการวิจัยร่วมกัน

หลังการจัดเวทีกับชุมชน

สิ่งที่ควรทำทุกครั้งหลังจากการจัดเวทีประชุม คือ การสรุปบทเรียนร่วมกันเพื่อประเมินกระบวนการเทคนิค วิธีการ และ ประเมินผลที่ได้จากการจัดเวทีร่วมกันซึ่งจะเป็นการสร้างการเรียนรู้ร่วมกันของคนทำงาน และจัดปรับกระบวนการจัดเวทีในครั้งต่อไปได้ ดังนั้น อาจจะเป็นสิ่งสำคัญสำหรับกำกับกระบวนการจัดเวทีว่าทุกครั้ง จะต้องมีการสรุปถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้และบทเรียนเล็ก ๆ ร่วมกันของทีมวิจัย

องค์ประกอบของการตั้งโจทย์และโครงการวิจัย

การตั้งโจทย์และโครงการวิจัย ควรมียุ่องค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. ชื่อเรื่อง
 2. ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย
 3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
 4. คำถามของการวิจัย
 5. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 6. สมมติฐาน* และกรอบแนวความคิดในการวิจัย*
 7. ขอบเขตของการวิจัย
 8. การให้คำนิยามเชิงปฏิบัติที่จะใช้ในการวิจัย*
 9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย
 10. ระเบียบวิธีวิจัย
 11. ระยะเวลาในการดำเนินงาน
 12. งบประมาณค่าใช้จ่ายในการวิจัย
 13. บรรณานุกรม
 14. ภาคผนวก
 15. ประวัติของผู้ดำเนินการวิจัย
- * ไม่จำเป็นต้องมีทุกโครงการ

1. ชื่อเรื่อง

ชื่อเรื่องควรมีความหมายสั้น กระชับและชัดเจน เพื่อระบุถึงเรื่องที่จะทำการศึกษาวิจัย ว่าทำอะไร กับใคร ที่ไหน อย่างไร เมื่อใด หรือต้องการผลอะไร ยกตัวอย่างเช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอประเภทของที่ระลึกของชุมชนบ้านหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมระดับเปลือกหอยแมลงภู่ ที่จำเป็นต้องใช้ชื่อที่ยาวมากๆ อาจแบ่งชื่อเรื่องออกเป็น 2 ตอน โดยให้ชื่อในตอนแรกมีน้ำหนักความสำคัญมากกว่า และตอนที่สองเป็นเพียงส่วนประกอบหรือส่วนขยาย เช่น การศึกษาแนวทางพัฒนาศักยภาพทางดนตรีนาฏศิลป์บ้านดงละคร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก การออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลักโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการออกแบบ

นอกจากนี้ ควรคำนึงด้วยว่าชื่อเรื่องกับเนื้อหาของเรื่องที่ต้องการศึกษาควรมีความสอดคล้องกันการเลือกเรื่องในการทำวิจัยเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ ที่ต้องพิจารณารายละเอียดต่างๆ หลายประเด็น

โดยเฉพาะประโยชน์ที่จะได้รับจากผลของการวิจัย ในการเลือกหัวข้อของการวิจัย มีข้อควรพิจารณา 4 หัวข้อ คือ

1.1 ความสนใจของผู้วิจัย ควรเลือกเรื่องที่ตนเองสนใจมากที่สุด และควรเป็นเรื่องที่ไม่ยากจนเกินไป

1.2 ความสำคัญของเรื่องที่จะทำวิจัย ควรเลือกเรื่องที่มีความสำคัญ และนำไปใช้ปฏิบัติหรือสร้างแนวความคิดใหม่ๆ ได้

โดยเฉพาะเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพในชุมชนหรือเชื่อมโยงความเป็นอยู่ของชุมชน

1.3 เป็นเรื่องที่สามารถทำวิจัยได้ เรื่องที่เลือกต้องอยู่ในวิสัยที่จะทำวิจัยได้ โดยไม่มีผลกระทบอันเนื่องมาจากปัญหาต่างๆ เช่น ด้านจริยธรรม ด้านงบประมาณ ด้านตัวแปรและการเก็บข้อมูล ด้านระยะเวลาและการบริหาร ด้านการเมือง หรือเกินความสามารถของผู้วิจัย

1.4 ไม่ซ้ำซ้อนกับงานวิจัยที่ทำมาแล้ว ซึ่งอาจมีความซ้ำซ้อนในประเด็นต่างๆ ที่ต้องพิจารณาเพื่อหลีกเลี่ยง ได้แก่ ชื่อเรื่องและปัญหาของการวิจัย (พบมากที่สุด) สถานที่ที่ทำการวิจัย ระยะเวลาที่ทำการวิจัย วิธีการ หรือ ระเบียบวิธีของการวิจัย

2. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาจเรียกต่างหากัน เช่น หลักการและเหตุผล ภูมิหลังของปัญหา ความจำเป็นที่จะทำการวิจัย หรือ ความสำคัญของโครงการวิจัย ฯลฯ ไม่ว่าจะเรียกอย่างไร ต้องระบุว่าปัญหาการวิจัยคืออะไร มีความเป็นมาหรือภูมิหลังอย่างไร มีความสำคัญ รวมทั้งความจำเป็น คุณค่า และประโยชน์ ที่จะได้จากผลการวิจัยในเรื่องนี้ โดยผู้วิจัยควรเริ่มจากการเขียนปูพื้นโดยมองปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาอย่างกว้างๆ ก่อนว่าสภาพทั่วไปของปัญหาเป็นอย่างไรและภายในสภาพที่กล่าวถึงมีปัญหามาเกิดขึ้นบ้าง ประเด็น ปัญหาที่ผู้วิจัยหยิบยกมาศึกษาคืออะไร ระบุว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ มาแล้วหรือยัง ที่ใดบ้าง และการศึกษาที่เสนอนี้จะช่วยเพิ่มคุณค่า ต่องานด้านนี้ ได้อย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เป็นการกำหนดว่าต้องการศึกษาในประเด็นใดบ้าง ในเรื่องที่จะทำวิจัย ต้องชัดเจน และเฉพาะเจาะจง ไม่คลุมเครือ โดยบ่งชี้ถึง สิ่งที่จะทำ ทั้งขอบเขต และคำตอบที่คาดว่าจะได้รับ ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว การตั้งวัตถุประสงค์ ต้องให้สมเหตุสมผล กับทรัพยากรที่เสนอขอ และเวลาที่จะใช้ จำแนกได้เป็น 2 ชนิด คือ

3.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป (General Objective) กล่าวถึงสิ่งที่คาดหวัง (implication) หรือสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการวิจัยนี้ เป็นการแสดงรายละเอียด เกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย ในระดับกว้าง จึงควรครอบคลุมงานวิจัยที่จะทำทั้งหมด

3.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ (Specific Objective) จะพรรณนาถึง สิ่งที่จะเกิดขึ้นจริง ในงานวิจัยนี้ โดยอธิบายรายละเอียดว่า จะทำอะไร โดยใคร ทำมากน้อยเพียงใด ที่ไหน เมื่อไร และเพื่ออะไร โดยการเรียงหัวข้อ ควรเรียงตามลำดับความสำคัญ ก่อน หลัง

4. คำถามของการวิจัย (research question)

เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยต้องกำหนดขึ้น (problem identification) และให้นิยามปัญหานั้น อย่างชัดเจน เพราะปัญหาที่ชัดเจน จะช่วยให้ผู้วิจัย กำหนดวัตถุประสงค์ ตั้งสมมติฐาน ให้นิยามตัวแปรที่สำคัญ ๆ ตลอดจน การวัดตัวแปรเหล่านั้นได้ ถ้าผู้วิจัย ตั้งคำถามที่ไม่ชัดเจน สะท้อนให้เห็นว่า แม้แต่ตัวก็ยังไม่แน่ใจว่าจะศึกษาอะไร ทำให้การวางแผนในขั้นต่อไป เกิดความสับสนได้ คำถามของการวิจัยต้อง

เหมาะสม (relevant) หรือสัมพันธ์ กับเรื่องที่จะศึกษา โดยควรมีคำถามที่สำคัญที่สุด ซึ่งผู้วิจัย ต้องการคำตอบ มากที่สุด เพื่อคำถามเดียว เรียกว่า คำถามหลัก (primary research question) ซึ่งคำถามหลักนี้ จะนำมาใช้เป็นข้อมูล ในการคำนวณ ขนาดของตัวอย่าง (sample size) แต่ผู้วิจัย อาจกำหนดให้มี คำถามรอง (secondary research question) อีกจำนวนหนึ่งก็ได้ ซึ่งคำถามรองนี้ เป็นคำถาม ที่เราต้องการคำตอบ เช่นเดียวกัน แต่มีความสำคัญรองลงมา โดยผู้วิจัย ต้องระลึกว่า ผลของการวิจัย อาจไม่สามารถ ตอบคำถามรองนี้ได้ ทั้งนี้เพราะ การคำนวณ ขนาดตัวอย่าง ไม่ได้คำนวณเพื่อตอบคำถามรองเหล่านี้

5. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อาจเรียกว่า การทบทวนวรรณกรรม ส่วนนี้เป็นการเขียนถึงสิ่งที่ผู้วิจัยได้มาจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารต่างๆ ทั้งทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ ทฤษฎี หลักการ ข้อเท็จจริงต่างๆ แนวความคิดของผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของผู้วิจัย รวมทั้งมองเห็นแนวทางในการดำเนินการศึกษาร่วมไปกับผู้วิจัยด้วย โดยจัดลำดับหัวข้อหรือเนื้อเรื่องที่เขียนตามตัวแปรที่ศึกษา และในแต่ละหัวข้อเนื้อเรื่องก็จัดเรียงตามลำดับเวลาด้วย เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นพัฒนาการต่างๆ ที่เกี่ยวกับปัญหา นอกจากนี้ผู้วิจัยควรจะต้องมีการสรุปไว้ด้วย เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นความสัมพันธ์ทั้งส่วนที่สอดคล้องกัน ขัดแย้งกัน และส่วนที่ยังไม่ได้ศึกษาทั้งในแง่ประเด็น

เวลา สถานที่ วิธีการศึกษา ฯลฯ การเขียนส่วนนี้ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการตั้งสมมติฐานด้วย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เขียนเรียบเรียงการทบทวนวรรณกรรมแล้ว ควรมีการประเมินงานเขียนเรียบเรียงนั้นอีกครั้งหนึ่ง ว่ามีความสมบูรณ์ทั้งเนื้อหา ภาษา และความต่อเนื่องมากน้อยเพียงใด สำหรับ

การประเมินการเขียนเรียบเรียงการทบทวนวรรณกรรม มีผู้ได้ให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญไว้ โดยการให้ตอบคำถามต่อไปนี้

5.1 รายงานนั้นได้มีการเชื่อมโยงปัญหาที่ศึกษากับปัญหาวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งศึกษามาก่อนแล้ว หรือไม่

5.1.1 รายงานนั้นได้เรียบเรียงจากแหล่งเอกสารทฤษฎีมากเกินไปหรือไม่ ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วควรใช้แหล่งเอกสารปฐมภูมิ (ต้นฉบับ) ให้มากที่สุด

5.1.2 รายงานได้ครอบคลุมเอกสาร ที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ศึกษาครบหมดหรือไม่

5.1.3 รายงานได้ครอบคลุมเอกสารใหม่ๆหรือไม่

5.1.4 รายงานได้เน้นในเรื่องความคิดเห็น หรือการบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรม มากเกินไป และมีการเน้นผลการวิจัยด้านปฏิบัติจริงๆ น้อยไปหรือไม่

5.1.5 รายงานได้เรียบเรียงข้อความอย่างต่อเนื่อง สมบูรณ์หรือไม่ หรือเป็นเพียงแต่ลอก ข้อความจากเอกสาร ต้นฉบับมาเรียงต่อกันเท่านั้น

5.1.6 รายงานนั้นเป็นแต่เพียงสรุปผลการศึกษาที่ทำมาแล้วเท่านั้น หรือเป็นการเขียนในเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ และเปรียบเทียบกับผลงานเด่นๆ ที่ศึกษามาแล้วหรือไม่

5.1.7 รายงานได้เรียบเรียงในลักษณะที่เชื่อมโยง และชี้ให้เห็นถึงความก้าวหน้าในความ คิดอย่างชัดเจนมากน้อยแค่ไหน

5.1.8 รายงานได้นำผลสรุปของงานวิจัยและข้อเสนอแนะของการนำผลการวิจัยไปใช้ ทั้งหมด มาเชื่อมโยงกับปัญหาที่จะศึกษามากน้อยแค่ไหน

5.2 รายงานนั้นได้มีการเชื่อมโยงปัญหาที่ศึกษากับกรอบทฤษฎี หรือ กรอบแนวคิดหรือไม่

5.2.1 รายงานได้เชื่อมโยงกรอบทฤษฎีกับปัญหาที่ศึกษา อย่างเป็นธรรมชาติหรือไม่

5.2.2 รายงานได้เปิดช่องโหว่ให้เห็นถึงกรอบแนวคิดอื่นที่เหมาะสมกว่าหรือไม่

5.2.3 รายงานได้เชื่อมโยงอนุมานจากทฤษฎี หรือกรอบแนวคิดอย่างมีเหตุผลหรือไม่

6. สมมติฐาน และกรอบแนวคิดในการวิจัย

การตั้งสมมติฐาน เป็นการคาดคะเนหรือการทายคำตอบอย่างมีเหตุผล มักเขียนในลักษณะ การแสดงความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น (independent variables) และตัวแปรตาม (dependent variable) สมมติฐานทำหน้าที่เสมือนเป็นทิศทาง และแนวทาง ในการวิจัย จะช่วยเสนอแนะ แนวทางในการ เก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป สมมติฐานต้องตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ครบถ้วนและทดสอบและวัดได้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยควรนำเอาสมมติฐานต่างๆ ที่เขียนไว้มา รวมกันให้เป็นระบบและมีความเชื่อมโยงกันในลักษณะที่เป็นกรอบ แนวความคิดของการศึกษาวิจัยทั้งเรื่อง เช่น จะศึกษาถึง พฤติกรรม การประกอบอาชีพของคนในชุมชน อาจต้องแสดง (นิยมทำเป็น แผนภูมิ) ถึงที่มาหรือ

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดในพฤติกรรมดังกล่าว หรือในทางกลับกัน ผู้วิจัยอาจกำหนดกรอบแนวความคิดของการวิจัย ซึ่งระบุว่า การวิจัยนี้มีตัวแปรอะไรบ้าง และตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างไรก่อน แล้วจึงเขียนสมมติฐานที่ระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในลักษณะที่เป็นข้อๆ ในภายหลัง

7. ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการระบุให้ทราบว่าการศึกษาที่จะศึกษามีขอบข่ายกว้างขวางเพียงใด เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถทำการศึกษาได้ครบถ้วนทุกแง่ทุกมุมของปัญหานั้น จึงต้องกำหนดขอบเขตของการศึกษาให้แน่นอนว่าจะครอบคลุมอะไรบ้าง ซึ่งอาจทำได้โดยการกำหนดขอบเขตของเรื่องให้แคบลงเฉพาะตอนใดตอนหนึ่งของสาขาวิชา หรือกำหนดกลุ่มประชากร สถานที่วิจัย หรือระยะเวลา

8. การให้คำนิยามเชิงปฏิบัติที่จะใช้ในการวิจัย

ในการวิจัย อาจมี ตัวแปร (variables) หรือคำ (terms) ศัพท์เฉพาะต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องให้คำจำกัดความอย่างชัดเจน ในรูปที่สามารถสังเกต (observation) หรือวัด (measurement) ได้ ไม่เช่นนั้นแล้ว อาจมีการแปลความหมายไปได้หลายทาง ตัวอย่างเช่น คำว่าคุณภาพชีวิต, ตัวแปรที่เกี่ยวกับความรู้ ทักษะ, ความพึงพอใจ, ความปวด เป็นต้น

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

อธิบายถึงประโยชน์ที่จะนำไปใช้ได้จริง ในด้านวิชาการ เช่น จะเป็นการค้นพบทฤษฎีใหม่ซึ่งสนับสนุนหรือ คัดค้านทฤษฎีเดิม และประโยชน์ในเชิงประยุกต์ เช่น นำไปวางแผนและกำหนดนโยบายต่างๆ หรือประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อหาแนวทางพัฒนาให้ดีขึ้น เป็นต้น โดยครอบคลุมทั้ง ผลในระยะสั้น และระยะยาว ทั้งผลทางตรง

21

และทางอ้อม และควรระบุในรายละเอียดว่า ผลดังกล่าว จะตกกับใคร เป็นสำคัญ ยกตัวอย่าง เช่น โครงการวิจัยเรื่อง การฝึกอบรมอาชีพกับแม่บ้านในหมู่บ้าน ผลในระยะสั้น ก็อาจจะได้แก่ จำนวนแม่บ้านผ่านการอบรมในโครงการนี้ ส่วนผลกระทบ (impact) โดยตรง ในระยะยาว ก็อาจจะเป็น คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนนั้น ที่ดีขึ้น ส่วนผลทางอ้อม อาจจะได้แก่ การกระตุ้นให้ประชาชน ในชุมชนนั้น มีส่วนร่วม ในการพัฒนาหมู่บ้าน ของตนเอง

10. ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการให้รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยว่าแต่ละขั้นตอนจะทำอย่างไร โดยทั่วไปเป็นการให้รายละเอียดในเรื่องต่อไปนี้ คือ

10.1 วิธีวิจัย จะเลือกใช้วิธีวิจัยแบบใด เช่น จะใช้การวิจัยเอกสาร การวิจัยแบบทดลอง การวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยเชิงคุณภาพ หรือจะใช้หลายๆ วิธีรวมกัน ซึ่งก็ต้องระบุให้ชัดเจนว่าจะใช้วิธีอะไรบ้าง

10.2 แหล่งข้อมูล จะเก็บข้อมูลจากแหล่งใดบ้าง เช่น จะเก็บข้อมูลทุติยภูมิ จากทะเบียนราษฎร์ สมุดสถิติรายปี สำมะโนประชากร และเคหะ ฯลฯ หรือจะเป็นข้อมูลปฐมภูมิ จากการสำรวจ การสนทนากลุ่ม การสังเกต การสัมภาษณ์ระดับลึก ฯลฯ เป็นต้น

10.3 ประชากรที่จะศึกษา ระบุให้ชัดเจนว่าใครคือประชากรที่ต้องการศึกษา และกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่จะศึกษาให้

ชัดเจน เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา เขตที่อยู่อาศัย บางครั้ง ประชากรที่ต้องการศึกษาอาจไม่ใช่ปัจเจกบุคคลก็ได้ เช่น อาจเป็น ชุมชน หมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด ฯลฯ ก็ได้

10.4 วิธีการสุ่มตัวอย่าง ควรอธิบายว่าจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบใด ขนาดตัวอย่างมีจำนวนเท่าใด จะเก็บข้อมูลจากที่ไหน และจะ เข้าถึงกลุ่มตัวอย่างได้อย่างไร

10.5 วิธีการเก็บข้อมูล ระบุว่าจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลอย่างไร มีการใช้เครื่องมือและทดสอบเครื่องมืออย่างไร เช่น จะใช้วิธีการส่ง แบบสอบถามทางไปรษณีย์ การสัมภาษณ์แบบมีแบบสอบถาม การ สังเกต หรือการสนทนากลุ่ม เป็นต้น

10.6 การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ระบุการ ประมวลผลข้อมูลจะทำอย่างไร จะใช้เครื่องมืออะไรในการ ประมวลผลข้อมูล และในการวิเคราะห์ข้อมูลหรือการทดสอบ สมมติฐานจะทำอย่างไร จะใช้สถิติอะไรบ้างในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้สามารถตอบคำถามของการวิจัยที่ต้องการได้

11. ระยะเวลาในการดำเนินงาน

ผู้วิจัยต้องระบุถึงระยะเวลาที่จะใช้ในการดำเนินงานวิจัย ทั้งหมดว่าจะใช้เวลานานเท่าใด และต้องระบุระยะเวลาที่ใช้สำหรับแต่ละ ขั้นตอนของการวิจัย วิธีการเขียนรายละเอียดของหัวข้อนี้อาจทำได้ 2 แบบ ตามที่แสดงไว้ในตัวอย่างต่อไปนี้ (การวิจัยใช้เวลาดำเนินการ 12 เดือน)

ตัวอย่างที่ 1 ก. ขั้นตอนการเตรียมการ : ค้นหาชื่อเรื่องหรือ ปัญหาที่จะทำ (3 เดือน)

1. ศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง(ขออนุมัติดำเนินการ, ติดต่อผู้นำชุมชน,เตรียมชุมชน) และรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็น
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. จัดหาและฝึกอบรมผู้ช่วยนักวิจัย
5. ทดสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข. ขั้นตอนการเก็บข้อมูล (2 เดือน)

6. เลือกประชากรตัวอย่าง
7. สัมภาษณ์ประชากรตัวอย่าง

ค. ขั้นตอนการประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล (3 เดือน)

8. ลงรหัส ตรวจสอบรหัส นำข้อมูลเข้าเครื่อง และทำการบรรณาธิการด้วยเครื่อง คอมพิวเตอร์
9. เขียนโปรแกรมเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ รวมทั้งแปลผลข้อมูล

ง. การเขียนรายงาน และการเผยแพร่ผลงาน (4 เดือน)

- 10.เขียนรายงานการวิจัย 3 เดือน
- 11.จัดพิมพ์ 1 เดือน

ตัวอย่างที่ 2 ตารางปฏิบัติงานโดยใช้ Gantt Chart กิจกรรม

กิจกรรม	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
	ก. การเตรียมการ											
1.การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	↔											
2.การติดต่อหน่วยงานและรวบรวมข้อมูลที่จำเป็น		↔										
3.สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย			↔									
4.จัดหาและฝึกอบรมผู้ช่วยนักวิจัย			↔									
5.ทดสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย					↔							
ข. การเก็บข้อมูล												
6.สุ่มตัวอย่าง						↔						
7.สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง							↔					
ค. การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล												
8.ประมวลผลข้อมูล							↔					
9.วิเคราะห์และแปลผลข้อมูล								↔				

กิจกรรม	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ง. การเขียนรายงานและการเผยแพร่ผลงาน												
10.เขียนรายงาน										↔		
11.จัดพิมพ์รายงาน												↔

12. งบประมาณ

การกำหนดงบประมาณค่าใช้จ่ายเพื่อการวิจัย ควรแบ่งเป็นหมวดๆ ว่าแต่ละหมวดจะใช้งบประมาณเท่าใด การแบ่งหมวดค่าใช้จ่ายทำได้หลายวิธี ตัวอย่างหนึ่งของการแบ่งหมวด คือ แบ่งเป็น 8 หมวดใหญ่ๆ ได้แก่

12.1 เงินเดือนและค่าตอบแทนบุคลากร

12.2 ค่าใช้จ่ายสำหรับงานสนาม

12.3 ค่าใช้จ่ายสำนักงาน

12.4 ค่าครุภัณฑ์

12.5 ค่าประมวลผลข้อมูล

12.6 ค่าพิมพ์รายงาน

12.7 ค่าจัดประชุมวิชาการ เพื่อปรึกษาเรื่องการค้าเงินงาน หรือเพื่อเสนอผลงานวิจัยเมื่อจบ โครงการแล้ว

12.8 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม แหล่งทุนสนับสนุนการวิจัยแต่ละแห่งอาจกำหนดรายละเอียดของการเขียนงบประมาณแตกต่างกัน ผู้ที่จะขอทุนวิจัยจึงควรศึกษาวิธีการเขียนงบประมาณของแหล่งทุนที่ตนต้องการขอทุนสนับสนุน และควรทราบถึงยอดเงินงบประมาณสูงสุดต่อโครงการที่แหล่งทุนนั้นๆ จะให้การสนับสนุนด้วย เนื่องจากถ้าผู้วิจัยตั้งงบประมาณไว้สูงเกินไป โอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนก็จะมีน้อยมาก

27

13. เอกสารอ้างอิง หรือ บรรณานุกรม

ตอนสุดท้ายของโครงร่างการวิจัย จะต้องมีการอ้างอิง หรือรายการอ้างอิง อันได้แก่ รายชื่อหนังสือ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ โสตทัศนวัสดุ ตลอดจนวิธีการ ที่ได้ข้อมูลมา เพื่อประกอบ การเอกสารวิจัยเรื่องนั้น ๆ รายการอ้างอิง จะอยู่ต่อจากส่วนเนื้อเรื่อง และก่อนภาคผนวก โดยรูปแบบที่ใช้ควรเป็นไปตามสากลนิยม เช่น Vancouver Style หรือ APA(American Psychological Association) style

14. ภาคผนวก

สิ่งที่นิยมเอาไว้ที่ภาคผนวก เช่น แบบสอบถาม แบบฟอร์มในการเก็บหรือบันทึกข้อมูล เมื่อภาคผนวก มีหลายภาค ให้ใช้ เป็นภาคผนวก ก ภาคผนวก ข ฯลฯ แต่ละภาคผนวก ให้ขึ้นหน้าใหม่

15. ประวัติของผู้ดำเนินการวิจัย

ประวัติของผู้วิจัย เป็น ข้อมูลที่ผู้ให้ทุนวิจัยมักจะใช้ประกอบการพิจารณาให้ทุนวิจัย ซึ่งถ้ามีผู้วิจัยหลายคนก็ต้องมีประวัติของผู้วิจัยที่อยู่ในตำแหน่งสำคัญๆ ทุกคนซึ่งต้องระบุว่า ใครเป็นหัวหน้าโครงการ ใครเป็นผู้ร่วมโครงการในตำแหน่งใด และใครเป็นที่ปรึกษาโครงการ ประวัติผู้ดำเนินการวิจัย ควรประกอบด้วยประวัติส่วนตัว (เช่น อายุ เพศ การศึกษา) ประวัติการทำงาน และผลงานทางวิชาการต่างๆ

28

บรรณานุกรม

เทียนฉาย กิระนันท์. (2547). สังคมศาสตร์วิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

นิยม ปุราคำ. (2517). ทฤษฎีของการสำรวจสถิติจากตัวอย่าง และการประยุกต์. กรุงเทพฯ: ศ.ศ. การพิมพ์.

บุญเสริม วิสกุล. (2517). สถิติตอนที่ 1 : วิธีเก็บและประมวลผลข้อมูล. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

พจน์ สะเพียรชัย. (2516). หลักเบื้องต้นสำหรับการวิจัยทางการศึกษา เล่ม 1. กรุงเทพฯ: วิทยาลัย วิชาการศึกษา ประสานมิตร

